

הקמת שכונה זמנית ביישוב שיבולת

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטת הממשלה מס' 4136 מיום 30.08.2018 שעניינה הקמת יישוב קהילתי חדש בשם "שיבולת" בתחום המועצה האזורית הגליל התחתון, ובהתאם לתוכנית המפורטת מס' **206-1091917** (תוכנית היישוב שיבולת) שפורסמה למתן תוקף ביום 24.11.2025, ולצד קידום תכנון וביצוע תשתיות הקבע על ידי משרד הבינוי והשיכון:

1. להטיל על משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות לפעול לשם איתור וגיבוש גרעין התיישבותי ראשוני ובכלל זה, לקדם תכנון והקמת שכונה זמנית הכוללת מבנים יבילים. הקמת השכונה תיעשה בהתאם לדין, ובכלל זה בהתאם לתוכנית המאושרת של היישוב ובכפוף להוצאת היתרי בנייה.
2. בהתאם לסעיף 40 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, לצורך מימון החלטה זו, יוקצו למשרד ההתיישבות סך של 10 מיליון ש"ח בשנת 2026. לצורך כך, יוקצו סך של 10 מיליון ש"ח מהסכום האמור בסעיף 9 להחלטת ממשלה מס' 3971 שעניינה "יישום הסכמים קואליציוניים בשנת הכספים 2026" מיום 10 במרץ 2026 (להלן – החלטה 3971), כפי שתוקנה בהחלטת ממשלה מס' 4110 שעניינה "הגדלת המסגרת התקציבית של תוכנית החומש לשדרוג תשתיות ולעידוד ביקורים ברחבת הכותל המערבי ותיקון החלטת ממשלה" מיום 17 במאי 2026, ובהחלטת ממשלה מס' 4116 שעניינה "תכנון והקצאת קרקע למרכז לאוכלוסיות מיוחדות ותיקון החלטות ממשלה" מיום 17 במאי 2026, בהתאם לתנאים האמורים בו.
3. לצורך כך, לתקן את סעיף 9 להחלטה 3971 כך שבמקום "673 מיליון ש"ח" יבוא "663 מיליון ש"ח".
4. פיתוח היישוב וציאה לשיווק שלבי קבע נוספים הכרוכים בעלות תקציבית, וכל פעולה אחרת שיש לה עלות תקציבית שלא תוקצבה במסגרת החלטה זו, מותנים בקיומו של תקציב מתאים לכך ובקבלת החלטת ממשלה נוספת בעניין.
5. תנאי ליישום החלטה זו הוא קבלת חוות דעת מקצועית של המשרד וחוות דעת משפטית של המשרד הרלוונטי בהתאם להנחיית היועצת המשפטית לממשלה מס' 1.1801 ביחס לכל רכיבי החלטה זו לרבות לעניין פירוט ההוראות הכלולות בה לצורך הקצאת הסכומים. יובהר כי אין באזכורם של הגופים בהחלטה זו כדי לחייב את ההקצאות אשר כפופות לבדיקות מקצועיות ומשפטיות בהתאם להנחיה כאמור. בהתאם לכך, העברת הסכומים המפורטים בסעיפים אלו ובנספח א' לתקנות הייעודיות של אותם סכומים תותנה בבדיקה מקצועית של המשרד ובחוות דעת משפטית של היועץ המשפטי של המשרד הרלוונטי. יובהר כי תקציבים אלה ייועדו לתקנות המקבילות לתקנות קיימות בחוק התקציב לשנת הכספים 2025 בהתאמות הנדרשות הנובעות משינויים במבנה התקציב וכי ככלל לא ייפתחו תקנות חדשות לשם תקצובם ובכפוף לשני אלה:
 - א. הביצוע מהתקציב ייעשה בהתאם לנהלים המקובלים ובכפוף לכל דין.
 - ב. תקציב אשר יימצא כי מממן פעילות או סוג פעילות הממומנים כבר על ידי אותו משרד או משרד אחר יצורף למרכיב תוכנית הפעולה הקיימת באותו עניין ויבוצע באותו אופן למניעת כפל מקורות מימון.
6. ככל שיהיה שינוי בסכומים המוקצים לטובת יישום הסכמים קואליציוניים והסכמים פוליטיים בעלי משמעות תקציבית, יופחת הסכום האמור בהחלטה זו בשיעור זהה, כך שסך הסכומים שיוקצו לטובת יישום הסכמים קואליציוניים בשנת 2026 לא יעלה על הסכום האמור בסעיף 1 להחלטה 3610 ביחס לשנת 2026, כפי שיתוקן מעת לעת.

דברי הסבר

רקע כללי

בהחלטת ממשלה מס' 4136 מיום 30.08.2018 (ע"פ המלצת המועצה הארצית), התקבלה הנחיה להקים כפר שילוב על רכס הטורען בצמוד לישוב בית רימון, שבמרכז הגליל התחתון. היישוב הקהילתי החדש, ששמו "שיבולת", ממוקם בתחום המועצה האזורית הגליל התחתון. בהמשך לכך, קוימו הליכי תכנון על פיהם אושרה תב"ע (תוכנית מפורטת מס' 1091917-206) בתאריך 24.11.2025.

הקמתו של כפר השילוב תהווה תוספת וחיזוק משמעותי להתיישבות הכפרית במוא"ז גליל תחתון, הן במרקם החברתי והקהילתי והן במגוון שירותי הציבור. ביקוש גבוה בקרב משפחות של אנשים עם מוגבלויות במרחב הצפון, בצד הקושי למצוא אתרים מתאימים לשילוב אנשים עם מוגבלויות בקהילה, הוליד את הרעיון והיזמה להקמת כפר קהילתי משולב חדש, שייתן מענה לאנשים עם מוגבלויות החיים בתוך קהילה נורמטיבית, כחלק בלתי נפרד ממנה. בשנים האחרונות חלו שינויים בתפיסה החינוכית שיקומית בטיפול באנשים עם מוגבלויות; אם בעבר המוקד היה תפקוד נרמול ועצמאות, כיום הדגש הוא יותר על מתן איכות חיים ומגוון בחירה תוך מתן הזכות לפרט לנהל ובעיקר לבחור את חייו על פי סגנון אישי ובהתאם לצרכיו האישיים. בהתאם לכך קיים צורך להציע כמה שיותר אופציות וסגנונות חיים מהם יוכל האדם עם המוגבלויות לבחור את המתאים לו ביותר.

פרויקט שיבולת הינו מיזם ומודל חברתי ייחודי, השוזר בין תחומי הרווחה, החינוך וההתיישבות. מטרת היישוב הינה יצירת אקלים חברתי חדש המושתת על נתינה וחסד באורח יומיומי ובכך לאפשר הענקת מענה ראוי לאנשים עם מוגבלויות במרחב גליל תחתון ואף להוות מודל לשילוב במדינת ישראל.

עקרונות תכנוניים ופירוט שירותים

הישוב המשולב נועד להיות מלכתחילה קהילה תומכת ובית לחיים – לכן צריך יהיה לתכנן את היישוב בתכנון בו יתאפשר לספק לדיירים מענה לצרכים שווים ומשתנים על כל דייריו לכל אורך מסלול החיים מבגרות ועד זקנה. הישוב יתוכנן כך שלא תהיה הפרדה פיסית בין אזורי המגורים של האוכלוסיות, בדגש על הקמת מרכז ציבורי וקהילתי משותף למשפחות הנורמטיביות ולאוכלוסייה עם מוגבלויות. הרעיון והיזמה של פיתוח כפר קהילתי המשולב עם אוכלוסייה רגילה, מחייב הקמת מערך יישובי חדש, על כל הנושאים וההיבטים החברתיים והתכנוניים הנדרשים, שכן לא ניתן להשעין את אוכלוסיית המוגבלים על ישוב קיים נורמטיבי שלא תוכנן לכך מלכתחילה.

מלבד השירותים הציבוריים שיינתנו ביישוב, כבר בשלב הראשון של השכונה הזמנית יינתנו שירותים הכוללים: גן ילדים, מעון, שירותי דת וחברה. בנוסף, הישוב יסתמך על פיתוח מערכות השירותים והתעסוקה ביישובים ובמרכזים הסמוכים, תוך ניצול מרבי ועיבוי של מערכות השירותים הקיימות בהם, באופן שתימנע תחרות ותובטח השתלבות הישוב במערכות האזוריות הקיימות והעתידיות.

הצורך בהקמת שכונה זמנית (שלב א')

ביצוע התכנון וההקמה של הישוב שיבולת ייעשה במספר שלבים, כאשר בשלב הראשון (שלב א') יבוצעו הליכי הקמת השכונה הזמנית, שיכלול תשתית לקליטת הקבוצה הראשונה של המתגוררים בשכונה הזמנית. הצבת המבנים היבילים במחנה הזמני תתבצע בהתאם לדין, לרבות התוכנית המאושרת של הישוב ובכפוף להוצאת היתרי בניה.

כאמור לעיל, מוצע להקים את הישוב בשלבים, כאשר בשלב הראשון תוקם, באמצעות החטיבה להתיישבות, שכונה זמנית בה תקלט קבוצת החלוץ של המתגוררים.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה** ההחלטה עשויה לפתח ולקדם משיכת אוכלוסייה לאזור הגליל, להגדיל את היצע הדיור בפריפריה ולחזק את המרקם החברתי-כלכלי של המועצה האזורית. בהיותו של הישוב המתוכנן מודל ייחודי המשלב אוכלוסיות, תהה להקמתו תרומה משמעותית לפיתוח האזור, תוך ניצול גיוון התעסוקה והרחבתה גם לתחומים של שירותי רווחה, חינוך ותיירות מקומיים. ההחלטה כרוכה במעורבות ובתאום בין הגורמים המקצועיים במשרדי הממשלה, במוסדות התכנון ובמועצה האזורית, לבין גורמי הביצוע בשטח – משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות, משרד הבינוי והשיכון, החטיבה להתיישבות וקבוצות המתיישבים הראשונות. יוער כי בהתאם להחלטות מועצת מקרקעי ישראל הוענקה לחטיבה להתיישבות הרשאה לתכנון ופיתוח, ולצורך הקמת המחנה יהיה צורך בעדכון והתאמת הרשאה זו.

גורם אחראי למעקב

שרת ההתיישבות והמשימות הלאומיות.

תקציב

כאמור בגוף ההחלטה.

השפעת ההצעה על מצבת כוח האדם

אין.

עמדת השרים האחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר האוצר – אין התנגדות.

שר הבינוי והשיכון – אין התנגדות.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מס' 1968 מיום 14.8.2014, שעניינה הקמת ישוב חדש במועצה אזורית גליל תחתון
החלטה מס' 4136 (דר/222) מיום 30.08.2018, שעניינה הקמת היישוב הקהילתי החדש "שיבולת" בתחום המועצה האזורית הגליל התחתון.

עמדת היועצת המשפטית של המשרד יוזם ההצעה

עמדת היועצת המשפטית של משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות מצורפת להצעת ההחלטה.

סיווגים

סיווג ראשי: 01 ביצועי.

תחום פעולה עיקרי: 02 חברה וכלכלה.

מגיש: שרת ההתיישבות
והמשימות הלאומיות

ט"ו בסיון התשפ"ו
31 במאי 2026

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

הקמת שכונה זמנית ביישוב שיבולת.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

בהמשך להחלטת הממשלה מס' 4136 מיום 30.08.2018 שעניינה הקמת יישוב קהילתי חדש בשם "שיבולת" בתחום המועצה האזורית הגליל התחתון, ובהתאם לתוכנית המפורטת מס' 206-1091917 (תוכנית היישוב שיבולת) שפורסמה למתן תוקף ביום 24.11.2025, ולצד קידום תכנון וביצוע תשתיות הקבע על ידי משרד הבינוי והשיכון, מוצע להקים שכונה זמנית בכפוף לכל דין, לגיבוש הקהילתי הנדרש לקידום הקליטה ביישוב ומשיכת אוכלוסייה אליו.

היישוב שיבולת הוא יישוב במוא"ז גליל תחתון, יישוב ייחודי שנועד לשילוב אנשים עם מוגבלויות בכפר קהילתי שייתן מענה לאנשים עם מוגבלויות החיים בתוך קהילה נורמטיבית, כחלק בלתי נפרד ממנה. לאור ייחודיות זו, מוצע לפעול להקמת היישוב בשלבים, כאשר בשלב הראשון, תוקם שכונה זמנית תוך איתור גיבוש קבוצת התיישבות ראשונית אשר תהווה בסיס איתן להקמת יישוב הקבע בהמשך. הקמת השכונה הזמנית כאמור וגיבוש קבוצת המתישבים נועדה להביא לקידום הקליטה ביישוב ומשיכת האוכלוסייה אליו. התכנון המפורט של יישוב הקבע הושלם על ידי משרד הבינוי והשיכון, על מנת שניתן יהיה לבצע את עבודות התשתית, הפיתוח ושיווק המגרשים לאוכלוסייה הרחבה. בהתאם יקבעו שלבי הפיתוח הנוספים של היישוב. יצוין, כי המבנים היבילים במחנה הזמני כאמור יוצבו בהתאם לדין, לרבות התוכנית המאושרת ליישוב, ובכפוף להיתרי בניה.

לאור העובדה שהסכומים המוקצים הם כספים קואליציוניים, הקצאת הסכומים המצוינים בהחלטה זו כפופה למימוש בהתאם להנחיית היועצת המשפטית לממשלה מס' 1.1801 שעניינה יישום הסכמים קואליציוניים והסכמים פוליטיים בעלי משמעות תקציבית.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בהתאם להחלטת הממשלה המוצעת, משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות יפעל לקידום הקמת שכונה זמנית ביישוב שיבולת, כאשר הקמת השכונה תיעשה בהתאם לדין ובתיאום עם משרד השיכון, ובכלל זה בהתאם לתוכנית המאושרת של היישוב ובכפוף להוצאת היתרי בנייה.

בכל הנוגע להליך איתור גרעין ההתיישבות החלוץ כפי שנקבע במסגרת ההחלטה, מובהר כי ההליך ייעשה בהליך פומבי, שוויוני ותחרותי.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

עמדת היועץ המשפטי למשרד האוצר – אין מניעה משפטית לאשר את ההחלטה.

עמדת היועץ המשפטי למשרד השיכון – אין מניעה משפטית לאשר את ההחלטה.

עמדת היועצת המשפטית של המשרד שהשרה העומדת בראשו מגישה את ההצעה:

לאור האמור, אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

חתימה

ענת אילוז, עו"ד היועצת המשפטית, משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות תפקיד

שם